

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentius,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Scholia.

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

rem se absente duxisset: hic, quod uereretur, ne, ere-
 pta sibi hac collocandæ filiæ occasione, tota res fieret
 palam. eo ipso die, læno, euharistriæ, quam Phædria
 amabat, dominus, nisi sibi pro ea triginta minæ daren-
 tur, uenditurum se eam, minitabatur. ad eas conficien-
 das hanc fallaciam Geta confingit: ait senibus, se cum
 Phormione collocutum: Phormionem uero, si sibi dotis
 triginta minæ darentur, paratum eam uxorem acci-
 pere, quam duxisset Antipho. eam pecuniam Demi-
 pho à Chremete sumptam numerat Phormioni. is eam
 Phædriæ; Phædria lænoni pro amica tradit. cum hæc
 iam confecta essent, agnoscitur Phanium. ibi uero se-
 nes gaudere, quod, quas nuptias ipsi facere molieban-
 tur, eæ ipsis absentibus, atque inscientibus factæ es-
 sent. sed dolebāt, sibi periüsse triginta minas. eas dum
 à Phormione, primo blanditijs, postea etiam per uim
 eripere conantur: Phormio, qui iam de duabus Chre-
 metis uxoribus, deq; tota re intellexerat, inelamat
 Nausistratam, eiq; aperit omnia. Illa, cum aliquandiu
 de uiro conquesta esset, tandem placatur, filijq; ipsius
 iudicio omnia se permissuram pollicetur.

S C H O L I A.

Minu' multo audaciter, quam lædit, læde-
 ret.) primū ab imperitis factū erat, ex audaciter, auda-
 cter; deinde interiecta particula, nūc, ad fulciendū uer-
 sum. ego, quod in meo manu scripto libro perspicue scri-
 ptū erat, id reposui. aduerbium autem, audaciter, etiam
 à Cicerone usurpatum fuisse, alibi docui ex Prisciano.

e

Et si

Et si tibi res sit cū eo lænone.) Ita quidem aperte legit Donatus: sed in omnibus tamen libris ueteribus, Quod si tibi res sit: quæ lectio nihilo, ut ego quidē arbitror, deterior est.

Ita ne tandē uxorem duxit Antipho iniussu meo?) Alij omnes hic faciebant principium actus secundi. quā in inepte, nemo non uidet. neque enim scena remanet uacua. neque dubitandum, quin ibi sit principium secundi actus, ubi à nobis constitutum est.

Nam; ni ita eum existimassem, nunquam tam graues.

Ob hanc inimicitias caperem in uostram familiam,

Quam is aspernatur nūc tam illiberaliter.)

In horum uersuum secundo, particula, ob, ut uidetur, est extra uersum. in eodem autem, nostram, pro, uostrā, alij scripserant, putantes, id, quod sequitur, Quam is aspernatur, ad familiam referri. falso, ad ipsam enim puellam refertur. neque uero se Phormio cognatum puellæ esse fingebat. uostram familiam, aperte legitur in antiquis.

- nam tua

Præterierat iam ducendi ætas) Ita emendauit ex ueteribus libris; cum in alijs esset, ad ducendum.

Hei metuo lænonē, ne quid suat. suo capiti)

Profecto nunquam quisquam satis attente ueteres inspexit libros. hoc adeo ea ex re uenit in mentem mihi.

ego

ego abhinc triennium, cum primum hæc scholia diuulgare meditarer, Terentij fabulas cum plurimis calamo exaratis uoluminibus, quam potui, diligentissime contuli. præcipue autem unum, quod adhuc habeo, quia ceteris emendatius uidebatur, ita diligenter inspexi, liquido ut me iurare posse arbitrarer, nihil in eo, quod quidem alicuius momenti esset, non accuratissime excussum. sed cum postea eundem librum euoluerem, ualde equidem opinione falsum esse me comperi. nam cum alia multa minime negligenda deprehenditum hunc locum, quem nunquam antea intellexeram, illius ope percepi. cum enim in alijs omnibus eodem modo scriptum sit,

Hei metuo lænonem ne quid suo suat capiti:
solus hic meus, quem dico, ita habet:

Hei metuo lænonem, ne quid suat. suo capiti.
qua è scriptura horum uerborum sententia, quæ antea latuerat, facile comprehendendi potest. Suere enim apud Latinos, ut & apud Græcos $\pi\acute{\alpha}\pi\lambda\epsilon\iota\nu$ interdum ualet idem, quod, aliquid, quod alteri damnosum sit, struere ac machinari. cum igitur dixisset Antipho, se metuere, ne quid læno sueret, id est, ne quid dolose moliretur, addit, suo capiti: quorum uerborum ea uis est. quæ quidem res ipsi lænoni uortat male, atque in ipsius caput recidat. Ita autem loqui solitos ueteres, exempla indicabunt. Demosthenes in Aeschinem: $\acute{\alpha}$ σοι καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τῆς ψυχῆς εἰς κεφαλὴν. Terentius Hecyra.

Aliquid tulisse comminiscuntur mali.

Capiti atque ætati illorum morbus qui auctu' sit.
Cælius ad Ciceronem. Te ad IX Kal. Iun. subrostrani,

e 2 quod

quod illorum capiti sit, dissiparant periſſe. Cicero ipſe, libro VIII. ad Atticū. Multa, inquam, mala cū dixiſſet: ſuo capiti, ut aiunt. quo quidem loco, quin ad hunc Terentianū Cicero reſpexerit, mihi dubiū non eſt.

Do. Neque ego, neque tu.) In eodem illo libro, hoc non à Dorione, ſed à Phædria dicitur: ut ſit ſenſus. Neque ego quicquam efficere potui, neque tu poteris.

Fieri miſerum, qui me dudum, ut dixi, adiurit comiter?) Qui legebāt, adiuerit, nō animaduertebant, uerſum ὑπερκόλιον fieri. ut autem hic adiurit, pro adiuerit, dictum eſt, ſic apud Ennium, adiuro, pro, adiuero.

O Tite, ſi quid ego adiuro, curam ue leuaſſo.
Vbi uulgo perperam legitur, adiuto.

Nā hāc conditionē ſi cui tulero extraneo.) Ita eſt in antiquis omnibus. at alij fecerant, extrario, quam uocem ego quidem latinam non puto.

Huic mandes, qui te ad ſcopulum è tranquillo inferat.) Nihil addidi, nihil detraxi, nihil immutavi: ſed, quod in meo uetere libro erat, quia ſine ulla dubitatione uerum putabam, quā potui, fideliffime expreſſi.

Interea amici, quod polliciti ſunt, dabunt.) Hunc quoque locum è meo illo libro emendaui: cum in alios omnes, è glosſemate aliquo, irrepſiſſet uox, argentum:
tum:

tum: quæ ita deformabat uersum, ut ualde mirer, ne Go
ueanum quidem eam sustulisse.

-curialis uernula est, qui me uocat.) Hic mihi
auxilio fuit uetus Venetus: nam in ceteris omnibus hæc
omnes uoces desiderabantur.

Sed hinc concedam in angiportum hunc
proximū.) Ita legendum esse, admonet Priscianus.
& ita legitur in meo manuscripto, & in uno Anto-
nianorum.

Heus, quanta quanta hæc mea paupertas
est, tamen) Ita legendus est hic locus ex libro Petri
Bembi, & ex libro Bernardini Lauredani.

In ius? enim uero si porro esse odiosi pergi-
tis,) Quid de illo, in ius, faciam, nescio. nam & uer-
sum pede uno, quam par est, longiorem facit: & ta-
men neque repetitio illa inuenusta est, & legitur in o-
mnibus antiquis libris.

Vel oculum exculpe. est, ubi uos ulciscar
probe) Ita emendat Bembus. in omnibus tamen an-
tiquis reperio, ut in impressis,
- est, ubi uos ulciscar, locus.

Qui nominat me?) Ita est in libro Lauredani, &
in duobus Antonianis, melius, & magis ad antiquo-
rum consuetudinem, quam, ut in alijs, Quis.

e 3 -quid

- quid nunc obticuiſſi?) In meo, & in uno An-
tonianorum, pro, obticuiſti, legitur, obſtupuiſti.

Exequias Chremeti, quibus eſt commo-
dum ire, hem tempus eſt.) Ita erat in duobus
Antonianis. in alijs, iam tempus eſt: ſed hoc uerſus ra-
tio repudiat.

Singillatim, qualis in iſtum fuerim?) Ita cor-
rexi è meo libro, & ex illo Lauredani. nam in alijs e-
rat, qualis in hunc fuerim: neque ita lepide, & contra
rationem metri. Sigillatim, autem pro, ſingillatim, qui
dicunt, errant.

36

M. A N T O N I I M V R E T I
I N H E C Y R A M T E R E N T I I

ARGVMENTVM.

P AMPHILVS, Phidippi è Sostrata uxore filius, Bacchidem meretricem deperibat. is cum aliquando noctu ad eam temulentus iret, in Philumenam, Lachetis, & Myrrhinæ filiam, incidit, eamq; in uia per uim compressit. atque ita effugit, ut neque ipse eam, neque puella ipsum cognoscere potuerit. in illa autem lucta etiam annulum ei detraxit, eumq; Bacchidi dono dedit. paulo post pater eum, tum ut à meretricio amore auerteret, tū ut præsidium suæ senectuti pararet, ad uxorem ducendam perpulit. contigit, ut ea ipsa uxor ei daretur, quam ipse constuprauerat: gaudente admodum puellæ matre, quæ, quia sola conscia erat filiã è stupro grauidam esse, quamprimum eam collocare properabat: ut, si forte post aliquot menses pareret, nuptiis, quemadmodum sæpe fit, obtegeretur stuprum. cecidit res longe aliter, ac putabatur. etenim Pamphilus, qui inuitissimus adiecisset animum ad rem uxoriam, quiq; auellere se derepente à Bacchidis amore non posset, ita dormiit cum uxore, ut eam ne attigerit quidem. Bacchis, quòd, ea uiua nunquam se uxorem ducturum, sæpe ei promiserat Pamphilus, non nullam sibi ab eo factam iniuriam putans, multo ei minus, quàm solebat, placida & obsequens esse coepit. eo factum est, ut Pamphilus ei se paulatim
e 4 subduxerit